

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 26.8.2020
COM(2020) 285 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Εφαρμογή των στρατηγικών δεσμεύσεων της ΕΕ για την επισιτιστική και διατροφική
ασφάλεια
Τέταρτη διετής έκθεση**

{SWD(2020) 85 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν έγγραφο είναι η τέταρτη έκθεση στην οποία παρουσιάζεται η πρόοδος που έχουν σημειώσει η ΕΕ και τα κράτη μέλη της όσον αφορά την υλοποίηση των δεσμεύσεων της κοινής τους πολιτικής για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια¹. Συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD), το οποίο παρέχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση και τις μελέτες περιπτώσεων.

Η έκθεση επικεντρώνεται στις κύριες εξελίξεις όσον αφορά την πολιτική και αναλύει τις χρηματοοικονομικές τάσεις των εκταμιεύσεων² και την αξιολόγηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων. Επιπλέον, επισημαίνει τα αποτελέσματα και την πρόοδο που έχουν σημειώσει η ΕΕ και τα κράτη μέλη της στους δύο τομείς θεματικής εστίασης που προσδιορίστηκαν από το Συμβούλιο το 2018: i) τη χειραφέτηση των γυναικών όσον αφορά την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και ii) τη δημιουργία απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές. Τέλος, υπογραμμίζει τη σημασία οκτώ πολιτικών κατευθύνσεων.

Σε ολόκληρη την έκθεση παρατίθενται παραδείγματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν εντείνει τη δράση τους στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας, καθώς και της βιώσιμης γεωργίας.

2. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μετά από δεκαετίες συνεχούς μείωσης, η πείνα και ο υποσιτισμός σημειώνουν εκ νέου αύξηση από το 2015 και μετά. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 2018 υποσιτίζονταν 821 εκατομμύρια άνθρωποι³. Επιπλέον, εάν ληφθεί αθροιστικά υπόψη ο επιπολασμός της μέτριας και σοβαρής μορφής επισιτιστικής ανασφάλειας, εκτιμάται ότι το 26,4 % του παγκόσμιου πληθυσμού (περίπου 2 δισεκατομμύρια άνθρωποι) πλήττονται από επισιτιστική ανασφάλεια, ενώ περισσότεροι από 135 εκατομμύρια άνθρωποι σε 55 χώρες έχουν βιώσει οξεία πείνα, η οποία χρήζει επείγουσας επισιτιστικής, διατροφικής βοήθειας και βοήθειας ως προς τους βιοτικούς πόρους⁴. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε συγκρούσεις, σε φυσικές καταστροφές και στην κλιματική αλλαγή. Εάν συνεχιστούν οι τρέχουσες τάσεις, η εξέλιξη αυτή δεν θα θέσει σε κίνδυνο μόνο την επίτευξη του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) 2 (εξάλειψη της πείνας), αλλά και την επίτευξη όλων των ΣΒΑ έως το 2030.

Το 2018, αντιδρώντας στα ήδη ανησυχητικά στοιχεία και μετά την έκδοση των πλέον πρόσφατων εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή των στρατηγικών δεσμεύσεων της ΕΕ για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τη διατροφή, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέφρασε ανησυχίες ως προς την παγκόσμια επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια⁵. Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να διατηρήσει και να εντείνει τις προσπάθειές της με στόχο να επιτευχθεί ο ΣΒΑ 2 και, κατά συνέπεια, να αναστραφούν οι σημερινές αρνητικές τάσεις.

¹ Πολιτικό πλαίσιο της ΕΕ για την παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες προς αντιμετώπιση της πρόκλησης της επισιτιστικής ασφάλειας, COM(2010) 127.

² Το χρηματοοικονομικό μέρος της παρούσας έκθεσης και το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) καλύπτουν την περίοδο έως και το 2018 (για λόγους μεθοδολογίας/συγκρισιμότητας)· τα διδάγματα που έχουν αντληθεί καλύπτουν επίσης το 2019.

³ State of Food and Agriculture in the World (2019).

⁴ Πηγές: Global Report on Food Crises (2020), η οποία δημοσιεύτηκε στις 21.4.2020.

⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου (14283/18) της 26ης Νοεμβρίου 2018.

Κατά την περίοδο αναφοράς, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση της παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας χάρη στην κλίμακα χρηματοδότησης, υποστήριξης και προώθησης βασικών ζητημάτων διακυβέρνησης.

Το 2018 η ΕΕ και τα κράτη μέλη της επικεντρώθηκαν στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη, που υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 2017⁶. Η κοινή αντίληψη καθορίζει μια κοινή προσέγγιση για τη διεθνή πολιτική συνεργασίας και ανάπτυξης και για τον τρόπο με τον οποίο η εξωτερική δράση της ΕΕ μπορεί να συμβάλει στην επιτυχή υλοποίηση του θεματολογίου του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αναγνωρίζοντας ότι η επισιτιστική και η διατροφική ασφάλεια συνιστούν μείζονες παγκόσμιες προκλήσεις, χαρακτηρίζει τη βιώσιμη γεωργία και αλιεία ως βασικούς παράγοντες για την καταπολέμηση της φτώχειας και της αυξανόμενης ανισότητας. Καλεί επίσης την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την εξάλειψη της πείνας και όλων των μορφών υποσιτισμού.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι προσπάθειες της ΕΕ και των κρατών μελών της εξακολούθησαν: i) να ενισχύουν τη διακυβέρνηση στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας, μεταξύ άλλων μέσω της επιτροπής για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια και του κινήματος για την κλιμακούμενη βελτίωση της διατροφικής κατάστασης (Scaling Up Nutrition, SUN)· και ii) να υποστηρίζουν την εδραίωση ενός νέου παγκόσμιου μηχανισμού συντονισμού για τον τερματισμό των επισιτιστικών κρίσεων. Μέσω της στήριξης του «Παγκόσμιου Δικτύου για την Καταπολέμηση των Επισιτιστικών Κρίσεων», η ΕΕ συνέχισε να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο και να τηρεί τη δέσμευσή της όσον αφορά την πολυμερή συνεργασία με στόχο την ενίσχυση του συσχετισμού μεταξύ της ανθρωπιστικής βοήθειας, της ανάπτυξης και της ειρήνης (προτεραιότητα 6). Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση των κρίσεων συγκεντρώνει όλους τους βασικούς παράγοντες και προάγει ενεργά τον συντονισμό και τη συνεργασία επιτόπου. Η ετήσια παγκόσμια έκθεση για τις επισιτιστικές κρίσεις με τίτλο «Global Report on Food Crises» (Παγκόσμια έκθεση για τις επισιτιστικές κρίσεις) εξασφαλίζει τη συνεργασία μεταξύ 16 κορυφαίων διεθνών και περιφερειακών οργανισμών υπό την αιγίδα του δικτύου πληροφοριών για την επισιτιστική ασφάλεια και αναγνωρίζεται πλέον ευρέως ως πηγή αναφοράς για την ανάλυση των επισιτιστικών κρίσεων βάσει κοινής αντίληψης. Το 2018 το παγκόσμιο δίκτυο διοργάνωσε τη διάσκεψη με θέμα «Τρόφιμα και γεωργία σε περιόδους κρίσης», η οποία πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2019 στις Βρυξέλλες.

Στο πλαίσιο των παγκόσμιων προσπαθειών για την καταπολέμηση του υποσιτισμού, η ΕΕ εργάζεται ενεργά κατά του υποσιτισμού, ιδίως όσον αφορά την πρόληψη της καθυστέρησης ανάπτυξης των παιδιών. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να κινητοποιήσει έως το 2020 3,5 δισ. EUR προκειμένου να μειωθεί ο αριθμός των καχεκτικών παιδιών σε χώρες εταίρους τουλάχιστον κατά 7 εκατομμύρια έως το 2025. Στα συμπεράσματά του της 26ης Νοεμβρίου 2018, το Συμβούλιο αναγνώρισε τις προσπάθειες της Επιτροπής να τηρήσει τις δεσμεύσεις της ΕΕ και να κινητοποιήσει όλους τους σχετικούς τομείς υπέρ του θεματολογίου για τη διατροφή σε παγκόσμιο επίπεδο και σε επίπεδο χωρών εταίρων. Η 4η έκθεση προόδου σχετικά με το *σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη διατροφή* που δημοσιεύτηκε το 2019⁷ επιβεβαίωσε ότι οι επενδύσεις της Επιτροπής που αφορούσαν τη διατροφή αναμενόταν να τηρήσουν την πολιτική δέσμευση της ΕΕ. Σε 42 χώρες εταίρους, ο επιπολασμός της καθυστερημένης ανάπτυξης μειώθηκε από 39,2 % το 2012 σε 34,9 % το 2019. Με βάση τις τρέχουσες τάσεις,

⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf

⁷ 11850/19.

εκτιμάται ότι 4,7 εκατομμύρια παιδιά στις εν λόγω χώρες θα αποφύγουν προβλήματα καθυστέρησης ανάπτυξης. Η δέσμευση για τη διάθεση 3,5 δισ. EUR έως το 2020 επιτεύχθηκε το 2019, πριν από το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα.

Σύμφωνα με το δεύτερο σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου (GAPII), οι προσπάθειες συνέχισαν να έχουν μετασχηματιστική προσέγγιση για τη βελτίωση της ισότητας των φύλων. Ο κρίσιμος ρόλος των γυναικών στις αξιακές αλυσίδες γεωργικών τροφίμων όσον αφορά τη διαχείριση των φυσικών πόρων και τη διασφάλιση της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας αναγνωρίζεται πλήρως. Ο αριθμός των συμβάσεων που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου αυξήθηκε από 37 % το 2014 σε 57 % το 2018⁸.

Στη σύνοδο κορυφής με τίτλο «One Planet Summit» που πραγματοποιήθηκε το 2017, η ΕΕ δεσμεύτηκε να διαθέσει 270 εκατ. EUR για τη στήριξη της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και της γεωργικής καινοτομίας για έναν βιώσιμο αγροτικό μετασχηματισμό. Με χρηματοδοτική στήριξη από τη Γαλλία, η Επιτροπή κίνησε την πρωτοβουλία DeSIRA⁹ για την ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ της έρευνας και της καινοτομίας σε ανθεκτικά στην κλιματική αλλαγή επισιτιστικά συστήματα και τη συγκέντρωση στοιχείων για την υποστήριξη πολιτικών σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Το DeSIRA στηρίζει έργα έρευνας και καινοτομίας στην Αφρική, την Ασία, τη Λατινική Αμερική και ενισχύει τις ερευνητικές ικανότητες και τη διαχείριση βασικών εθνικών, περιφερειακών και παγκόσμιων παραγόντων. Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει τρεις βασικούς πυλώνες: 1) έρευνα και καινοτομία στα γεωργικά και επισιτιστικά συστήματα· 2) υποδομές έρευνας που προάγουν την καινοτομία και 3) γνώσεις και στοιχεία για τον σχεδιασμό της πολιτικής για τις ζωοτροφές. Από το 2018 έχουν εγκριθεί περισσότερα από 40 έργα σε περισσότερες από 31 χώρες και έξι κράτη μέλη¹⁰ διέθεσαν πρόσθετους πόρους στο DeSIRA για την ενίσχυση των συνεργειών με τα οικεία διμερή και πολυμερή χαρτοφυλάκια έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης ΕΕ-Αφρικής για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας και της βιώσιμης γεωργίας εφαρμόζεται χάρτης πορείας ΕΕ-Αφρικανικής Ένωσης (2016-2020) κατόπιν κοινής συμφωνίας. Έως το τέλος του 2020 θα έχει κινητοποιηθεί από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» χρηματοδότηση της τάξης των 190 εκατ. EUR μέσω του προγράμματος επιχορηγήσεων έρευνας της Αφρικανικής Ένωσης, καθώς και μέσω ενός κοινού μηχανισμού χρηματοδότησης (LEP-AGRI ERANet) από 10 κράτη μέλη της ΕΕ και 9 κράτη μέλη της Αφρικανικής Ένωσης. Χρηματοδοτούνται συνολικά σχεδόν 100 έργα¹¹.

Η συνεργασία μεταξύ της Αφρικανικής Ένωσης και της ΕΕ ενισχύθηκε από δύο γεγονότα. Η υπουργική διάσκεψη Αφρικανικής Ένωσης-ΕΕ του 2019 συμφώνησε επί 10 σημείων δράσης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας του παναφρικανικού δικτύου για την οικονομική ανάλυση πολιτικών (Pan-African Network for the Economic Analysis of Policies, PANAP), σκοπός του οποίου είναι η ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με την ανάλυση των επιπτώσεων των πολιτικών στις υποσαχάριες χώρες. Ο διάλογος πολιτικής υψηλού επιπέδου Αφρικανικής Ένωσης – ΕΕ (African Union – EU High Level Policy Dialogue, HLPD) του

⁸Μελέτη σχετικά με τα επιτεύγματα της ΕΕ στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας και της βιώσιμης γεωργίας 2014-2018, σ. 27.

⁹Development Smart Innovation through Research in Agriculture.

¹⁰Η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και οι Κάτω Χώρες έχουν χορηγήσει στο DeSIRA κάποια συγχρηματοδότηση σε μετρητά μέσω των υπηρεσιών εξωτερικής πολιτικής ή των αναπτυξιακών οργανισμών τους· η Ισπανία και το Βέλγιο έχουν συγχρηματοδότηση σε είδος, αλλά ποσοτικοποιημένη, μέσω των αναπτυξιακών οργανισμών τους.

¹¹ https://library.wur.nl/WebQuery/leap4fnssa-projects?q=*

2019 για τις επιστήμες, την τεχνολογία και την καινοτομία αποσκοπεί στην καλύτερη χρήση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και στην έμπρακτη εφαρμογή τους σε προϊόντα και διαδικασίες που αυξάνουν την παραγωγή τροφίμων υψηλής ποιότητας με κατάλληλες εισροές, ενισχύουν την αύξηση του εισοδήματος και προάγουν την αγροτική ανάπτυξη και στις δύο περιοχές.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τόσο την ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ των μικροκαλλιεργητών και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) όσο και τη στόχευση των επενδύσεών τους στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές, ιδίως για τους νέους και τις γυναίκες. Το 2018 εκδόθηκε ανακοίνωση για μια νέα συμμαχία Αφρικής-Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας¹², με σκοπό τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Συγκροτήθηκε επίσης ειδική ομάδα για την αγροτική Αφρική, με στόχο την τόνωση της δημιουργίας θέσεων εργασίας στον τομέα της γεωργίας και των γεωργικών τροφίμων. Τα κυριότερα εργαλεία της ΕΕ για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στην Αφρική (μεταξύ άλλων με την κινητοποίηση άλλων πηγών χρηματοδότησης για την ανάπτυξη της γεωργίας) είναι το Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο και το Καταπιστευματικό Ταμείο Έκτακτης Ανάγκης για την Αφρική.

Όσον αφορά τον πολυμερή συντονισμό, η Επιτροπή και πέντε κράτη μέλη¹³ εξακολουθούν να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Παγκόσμιου Συνασπισμού Χορηγών για την Αγροτική Ανάπτυξη (GDPRD). Στο πλαίσιο του GDPRD, η ΕΕ συμμετέχει ενεργά στην ομάδα εργασίας των παγκόσμιων χορηγών για τις εκτάσεις γης. Η ΕΕ και 28 εταίροι έχουν αναλάβει τη δέσμευση να αυξήσουν τον συντονισμό και την ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με τα προγράμματα διαχείρισης της γης και υποστηρίζουν από κοινού λύσεις για θέματα γης στο πλαίσιο των διαδικασιών χάραξης πολιτικής. Το 2018 η ΕΕ θέσπισε ένα πρόγραμμα για τη διαχείριση της γης¹⁴, σκοπός του οποίου είναι η τόνωση των επενδύσεων σε εκτάσεις γης για την αύξηση της γεωργικής παραγωγικότητας και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

3. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ

Στην παρούσα ενότητα παρέχεται συνοπτική παρουσίαση των εκταμιεύσεων από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια, καθώς και των τελευταίων εξελίξεων όσον αφορά τις στρατηγικές προτεραιότητες.

¹² COM(2018) 643 final της 12ης Σεπτεμβρίου 2018.

¹³ Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες.

¹⁴ Παράρτημα 1 του ετήσιου προγράμματος δράσης του 2018, απόφαση C(2018) 8063 final της Επιτροπής.

Εκταμιεύσεις¹⁵

Από το 2012 η συνολική επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (ΕΑΒ) της ΕΕ και των κρατών μελών της για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια αυξήθηκε σταθερά και ανήλθε σε 5 027 εκατ. EUR το 2018, καταγράφοντας αύξηση κατά 19,7 % σε σύγκριση με το 2016. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχούσε στο 8,1 % των συνολικών ροών ΕΑΒ το 2018, παρουσιάζοντας το υψηλότερο επίπεδο από το 2012.

Από πλευράς σχεδιασμού πολιτικής, οι εκταμιεύσεις σε επίπεδο χώρας εξακολούθησαν να συνιστούν το υψηλότερο ποσοστό ΕΑΒ από το 2012, αντιπροσωπεύοντας το 2018 το 66 % της ΕΑΒ. Το ποσοστό της εκταμίευσης σε περιφερειακό επίπεδο παρέμεινε σταθερό το 2018 σε σύγκριση με το 2016, αλλά ο όγκος σχεδόν τριπλασιάστηκε από το 2012. Όσον αφορά τις δαπάνες για παγκόσμιες πρωτοβουλίες και για την παροχή δημόσιων αγαθών παγκοσμίως, έπειτα από μικρή πτώση που είχαν καταγράψει το 2014 και το 2016, το 2018 σημείωσαν άνοδο και ανήλθαν σε ποσό άνω του 1 δισ. EUR.

Το 2018 η περιοχή της Νότιας της Σαχάρας Αφρικής παρέμεινε ο μεγαλύτερος δικαιούχος της στήριξης για επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια, δεδομένου ότι έλαβε περίπου το ήμισυ των συνολικών εκταμιεύσεων. Το κοινό μερίδιο της χρηματοδότησης που διατέθηκε για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια στη Βόρεια και την Κεντρική Αμερική, καθώς και στη Νότια Αμερική, διατηρήθηκε σχετικά σταθερό από το 2012, παρουσιάζοντας διακυμάνσεις της τάξης περίπου του 6 %. Παρότι η στήριξη για επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια στις χώρες γειτονίας έχει αυξηθεί από το 2012, εξακολουθεί να αντιστοιχεί σε μικρό ποσοστό των συνολικών εκταμιεύσεων για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια (κατά μέσο όρο 6,7 % ετησίως).

Το 2018 υποστηρίχθηκαν πολλές δραστηριότητες, κυρίως στους τομείς της βιώσιμης γεωργικής ανάπτυξης, της επισιτιστικής βοήθειας, της αγροτικής ανάπτυξης, της βασικής διατροφικής και γεωργικής έρευνας, για τις οποίες διατέθηκε περίπου το 50 % της συνολικής χρηματοδότησης¹⁶.

Πίνακας 1: Γεωγραφική κατανομή των εκταμιεύσεων βοήθειας από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια το 2012, το 2014, το 2016 και το 2018. Σε εκατ. EUR και ποσοστιαίο μερίδιο¹⁷

¹⁵ Στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της εφαρμόζονται διάφορες μεθοδολογίες υποβολής εκθέσεων. Τα αριθμητικά στοιχεία που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο αντικατοπτρίζουν αποκλειστικά την ειδική μεθοδολογία που εφαρμόζεται για τη συγκεκριμένη διαδικασία και δεν περιλαμβάνουν τις ροές ανθρωπιστικής βοήθειας. Τα στοιχεία περιλαμβάνουν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και μόνο δέκα κράτη μέλη, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 91,2 % των συνολικών ροών ΕΑΒ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των 28 κρατών μελών το 2018. Η αναλυτική μεθοδολογία παρατίθεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) που επισυνάπτεται στην παρούσα έκθεση. Όπως και στις προηγούμενες εκθέσεις, στην παρούσα 4η έκθεση (που εκδόθηκε το 2020) παρουσιάζονται τα τελευταία διαθέσιμα επίσημα αριθμητικά στοιχεία, στην προκειμένη περίπτωση για το 2018. Η παρούσα έκθεση καλύπτει επίσης μικρότερα έργα (κάτω των 100 000 EUR), με αποτέλεσμα να αυξηθεί ο αριθμός των έργων που έχουν ληφθεί υπόψη. Όμως, ακόμη και χωρίς αυτή τη αλλαγή στη μεθοδολογία, το 2018 παρουσιάζει σημαντική αύξηση του αριθμού των έργων και των ποσών που εκταμιεύτηκαν σε σύγκριση με το 2016, από 3 462 σε 3 928. Ωστόσο, τα εν λόγω μικρότερα έργα αντιστοιχούσαν μόνο στο 2,4 % των συνολικών εκταμιεύσεων που πραγματοποιήθηκαν το 2018 για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια.

¹⁶ Τομείς που ορίζονται βάσει της τομεακής ταξινόμησης της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ.

¹⁷ Οι περιφέρειες υποβάλλουν στοιχεία βάσει της περιφερειακής ταξινόμησης της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ. Οι χώρες γειτονίας υποβάλλουν στοιχεία στις χώρες εταίρους της αναφέρονται στις χώρες

Γεωγραφική περιοχή	2012	2012 (%)	2014	2014 (%)	2016	2016 (%)	2018	2018 (%)	Σύνολο	Σύνολο (%)
Νότια της Σαχάρας Αφρική	1 440	42,8	1 650	45,1	2 242	53,4	2 463	49,0	7 795	48,0
Ασία, Ειρηνικός και Ωκεανία	622	18,5	559	15,3	521	12,4	659	13,1	2 361	14,5
Μέση Ανατολή	12	0,3	54	1,5	40	0,9	64	1,3	169	1,0
Γειτονία	98	2,9	273	7,4	312	7,4	405	8,0	1 088	6,7
Βόρεια, Κεντρική και Νότια Αμερική	232	6,9	225	6,2	285	6,8	289	5,8	1 031	6,3
Περιφερειακή και μη προσδιοριζόμενη	962	28,6	898	24,5	800	19,1	1 148	22,8	380	23,4
Όλες οι περιφέρειες	3 366	100	3 659	100	4 200	100	5 027	100,0	16 251	100

Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται μια συνολική εικόνα της βοήθειας στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας για τις στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ. Οι εκταμιεύσεις για την «ανθεκτικότητα και τους βιοτικούς πόρους των μικρών εκμεταλλεύσεων» (προτεραιότητα 1) αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών ροών στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας. Η στήριξη όσον αφορά τους «μηχανισμούς κοινωνικής προστασίας για επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια» (προτεραιότητα 4) κατέγραψε ελαφρά πτώση σε σύγκριση με το 2016. Αντιθέτως, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αύξησαν σημαντικά τη στήριξή τους για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας τόσο σε μεμονωμένο επίπεδο όσο και σε επίπεδο χώρας (προτεραιότητες 1 και 6), διαθέτοντας το 62 % της καθαρής αύξησης από το 2016. Συνολικά, η σημαντική καθαρή αύξηση των συνολικών εκταμιεύσεων για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια το 2018 οφείλεται στην υλοποίηση μεγαλύτερου αριθμού προγραμμάτων και στον υψηλότερο μέσο όρο της παρεχόμενης στήριξης.

Η χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών και η προώθηση της ισότητας των φύλων ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο στα προγράμματα επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας. Από τον πίνακα 2 προκύπτει ότι ο στόχος αυτός αντιστοιχούσε σε σημαντικό ποσοστό (64 %) της συνολικής στήριξης για επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια το 2018 (από 53 % το 2016). Παρόμοια τάση παρατηρήθηκε και για τους περιβαλλοντικούς στόχους, δεδομένου ότι το 51 % των σχετικών με την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια εκταμιεύσεων αφορούσαν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και/ή τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Οι επενδύσεις στην έρευνα όσον αφορά τους σχετικούς με την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια τομείς παρέμειναν σχετικά σταθερές: 10 % το 2018 έναντι 12 % το 2016. Επιπλέον, από τις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια το 2018 επωφελήθηκαν περισσότεροι εταίροι (130 δικαιούχες χώρες).

εταίρους της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) και σε μερικές άλλες υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες πόλεις. Τα αριθμητικά στοιχεία των πινάκων 1 και 2 είναι στρογγυλοποιημένα.

Πίνακας 2: Πρόοδος βάσει των στρατηγικών προτεραιοτήτων¹⁸

Κριτήρια επιδόσεων	Αριθμός προγραμμάτων					Ληφθείσα ενίσχυση					Αριθμός χωρών				
	2012	2014	2016	2018		2012	2014	2016	2018		2012	2014	2016	2018	
1. Βελτίωση της ανθεκτικότητας και των βιοτικών πόρων των μικρών εκμεταλλεύσεων	1 560	1 822	1 863	4 471		2 022	2 137	2 120	2 377		108	103	108	126	
2. Στήριξη αποτελεσματικής διακυβέρνησης	410	588	632	1 160		395	535	698	802		84	92	87	97	
3. Στήριξη της περιφερειακής γεωργίας και της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας	98	188	228	333		151	191	226	409						
4. Ενίσχυση των μηχανισμών κοινωνικής προστασίας για επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια	94	102	123	124		209	133	254	238		40	40	44	48	
5. Βελτίωση της διατροφής	278	341	455	935		467	504	638	683		63	64	71	92	
6. Βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των παραγόντων ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας	63	148	161	423		122	159	265	517		18	37	37	70	
Σύνολο	2 503	3 189	3 462	7 446		3 366	3 659	4 200	5 027				114	130	
εκ των οποίων...															
Προγράμματα έρευνας	149	154	463	1 189	(16 %)	379	300	493	491	(10 %)			69	92	(71 %)
Προγράμματα που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου			1 879	4 251	(57 %)			2 404	3 382	(67 %)			97	114	(88 %)
Πρωταρχικός στόχος			155	575	(8 %)			171	168	(3 %)			51	77	(59 %)
Σημαντικός στόχος			1 724	3 676	(49 %)			2 233	3 214	(64 %)			97	113	(87 %)
Προγράμματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή			1 344	2 976	(40 %)			1 826	2 407	(48 %)			95	116	(89 %)
Πρωταρχικός στόχος			308	691	(9 %)			342	381	(8 %)			67	93	(72 %)
Σημαντικός στόχος			1 036	2 285	(31 %)			1 484	2 026	(40 %)			91	100	(77 %)

¹⁸ Τα στοιχεία αφορούν την ΕΕ και μόνο δέκα κράτη μέλη. Για την αναλυτική μεθοδολογία, βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) που επισυνάπτεται στην παρούσα έκθεση.

Προγράμματα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής			598	1 315	(18 %)			693	946	(19 %)			89	108	(83 %)
Πρωταρχικός στόχος			82	192	(3 %)			75	85	(2 %)			40	56	(43 %)
Σημαντικός στόχος			516	1 123	(15 %)			618	861	(17 %)			86	105	(81 %)

Πρόοδος όσον αφορά τις στρατηγικές προτεραιότητες

Στην παρούσα ενότητα παρέχεται επισκόπηση των δραστηριοτήτων που αναλήφθηκαν για την υποστήριξη των έξι στρατηγικών προτεραιοτήτων για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια. Λεπτομερέστερες πληροφορίες και συγκεκριμένα παραδείγματα παρέχονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD).

Στρατηγικές προτεραιότητες 1 και 6: η «*Βελτίωση της ανθεκτικότητας και των βιοτικών πόρων των μικρών εκμεταλλεύσεων*» και η «*Βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των παραγόντων ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας*» εξακολουθούν να αποτελούν το σημαντικότερο σκέλος του χαρτοφυλακίου αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ και των κρατών μελών της. Με τη στήριξη αυτή αντιμετωπίζεται ολοένα και περισσότερο η υποκείμενη δυναμική σε κοινωνικοοικονομικό, περιβαλλοντικό επίπεδο και επίπεδο ασφάλειας που εμπλέκεται στο πλαίσιο των βιώσιμων, ανθεκτικών και υγιεινών επισιτιστικών συστημάτων. Η ανάπτυξη επισιτιστικών συστημάτων αυτού του είδους θα πρέπει να ενισχύει τη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη και να προλαμβάνει, επίσης, επισιτιστικές κρίσεις. Η ΕΕ ενέτεινε τη στήριξη που παρέχει στο Παγκόσμιο Δίκτυο για την Καταπολέμηση των Επισιτιστικών Κρίσεων, το οποίο διαδραματίζει καίριο ρόλο στον μετασχηματισμό των συστημάτων γεωργικών τροφίμων, με έμφαση στην ενημέρωση βάσει κοινής αντίληψης, στις μοχλευμένες στρατηγικές επενδύσεις και στη συντονισμένη και ολοκληρωμένη δράση σε ολόκληρο το εύρος του συσχετισμού μεταξύ της ανθρωπιστικής βοήθειας, της ανάπτυξης και της ειρήνης.

Στρατηγικές προτεραιότητες 2 και 3: η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν επενδύσει στη *διαχείριση της γης* σε 40 περίπου χώρες και έχουν αυξήσει σε μεγάλο βαθμό την υλοποίηση *υπεύθυνων επενδύσεων σε γεωργικές επιχειρήσεις*, κυρίως μέσω πρωτοβουλιών συνδυαστικών μηχανισμών για βιώσιμες αξιακές αλυσίδες γεωργικών τροφίμων. Η ΕΕ ανέπτυξε επίσης τη βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργεια αποδίδοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην αλιεία μικρής κλίμακας λόγω των δυνατοτήτων της να αποφέρει οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, ιδίως για τις γυναίκες. Επιπλέον, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν ενισχύσει τη στήριξη που παρέχουν στη συνολική διακυβέρνηση και αρχιτεκτονική για τη γεωργική έρευνα και καινοτομία και ενίσχυσαν σημαντικά τις ερευνητικές ικανότητες των χωρών όσον αφορά την καινοτομία στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων γεωργικής γνώσης και καινοτομίας.

Στρατηγική προτεραιότητα 4: Η στήριξη της ΕΕ για τους *μηχανισμούς κοινωνικής προστασίας* παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο, ήτοι 237 εκατ. EUR το 2018. Η ΕΕ κατάρτισε δέσμη καθοδήγησης στην οποία περιλαμβάνονται κατευθυντήριες αρχές, διδάγματα που έχουν αντληθεί και ελπιδοφόρες πρακτικές για τη στήριξη προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας σε καταστάσεις κλυδωνισμών και παρατεταμένων κρίσεων¹⁹.

Σύμφωνα με τη **στρατηγική προτεραιότητα 5**, το 2019 (ένα έτος πριν από την προβλεπόμενη προθεσμία) η ΕΕ είχε εκπληρώσει ήδη τη δέσμευσή της να επενδύσει 3,5 δισ. EUR στη *διατροφή* έως το 2020, ενώ έχει εντείνει επίσης τις προσπάθειες για την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο η βοήθεια της συμβάλλει στην αποφυγή της καθυστέρησης ανάπτυξης. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της εξακολουθούν να ενισχύουν τους μηχανισμούς παγκόσμιας διακυβέρνησης και λογοδοσίας και να αντιμετωπίζουν τις διάφορες μορφές υποσιτισμού στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων στήριξης για την επίτευξη του στόχου όσον αφορά τη μείωση της καχεξίας σε παγκόσμια κλίμακα έως το 2025.

¹⁹ <https://europa.eu/capacity4dev/sp-nexus/documents>

Πίνακας 3: Παραδείγματα έργων με αξιοσημείωτα αποτελέσματα

Στρατηγική προτεραιότητα 1	Οι Κάτω Χώρες στηρίζουν το έργο με τίτλο «<i>Projet d'Appui à la Production Agricole au Burundi (PAPAB)</i>» με την εφαρμογή της προσέγγισης PIP (<i>Plan Intégré Paysan</i>). Βάσει γεωργικού επιχειρηματικού σχεδίου, οι παραγωγοί τροφίμων μικρής κλίμακας μπορούν να επενδύσουν καλύτερα στη διαχείριση της γονιμότητας του εδάφους, στην ανθεκτικότητα των γεωργικών συστημάτων και, κατ' επέκταση, στην αύξηση της επισιτιστικής ασφάλειας. Χάρη στην προσέγγιση αυτή, 37 400 νοικοκυριά έχουν αυξήσει αποδεδειγμένα την παραγωγικότητα και το εισόδημά τους, ενώ η διαχείριση 18 700 εκταρίων καλλιεργήσιμης γης συντελείται με πιο βιώσιμο τρόπο. Στο πλαίσιο ενός άλλου ολλανδικού προγράμματος με τίτλο «<i>Geodata for Agriculture and Water (G4AW)</i>» (Γεωδεδομένα για τη γεωργία και τα ύδατα) χρησιμοποιούνται δορυφορικά δεδομένα για τη βελτίωση της επισιτιστικής ασφάλειας. Με την υλοποίηση 23 έργων σε 14 χώρες, το πρόγραμμα στοχεύει να ωφελήσει έως το 2022 4,5 εκατομμύρια γεωργούς μικρής κλίμακας. Το 2018 η Ιρλανδία δημοσίευσε 13 νέες και βελτιωμένες ποικιλίες ψυχανθών, σιτηρών, ριζών και κονδύλων στο Μαλάουι, μεταξύ των οποίων βιολογικοί καρποί εμπλουτισμένοι με σίδηρο και ψευδάργυρο, καθώς και μια πλούσια σε βιταμίνη Α πορτοκαλί γλυκοπατάτα.
Στρατηγική προτεραιότητα 2	Η Φινλανδία υλοποιεί το έργο με τίτλο «<i>Responsible and Innovative Land Administration</i>» (Υπεύθυνη και καινοτόμα διαχείριση της γης) στην Αιθιοπία για την ανάπτυξη του εθνικού συστήματος πληροφοριών αγροτικών γαιών, το οποίο επεξεργάζεται το σύνολο των δεδομένων εγγραφής-καταχώρισης στο κτηματολόγιο και των συναλλαγών που αφορούν εκτάσεις γης (κληρονομιά, διαζύγιο, δωρεά κ.λπ.). Έως το 2019 είχαν καταχωριστεί 14,5 εκατομμύρια αγροτεμάχια.
Στρατηγική προτεραιότητα 3	Η Γερμανία χρηματοδότησε το περιφερειακό πρόγραμμα με τίτλο «<i>Agricultural Technical Vocational Education and Training for Women</i>» (Τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για γυναίκες στον τομέα της γεωργίας) για την προάσπιση της ανάπτυξης των δεξιοτήτων των γυναικών στον γεωργικό τομέα. Το έργο υλοποιήθηκε από κοινού με τον Οργανισμό Ανάπτυξης της Αφρικανικής Ένωσης (AUDA-NEPAD) σε έξι χώρες: Μπενίν, Μπουρκίνα Φάσο, Γκάνα, Κένυα, Μαλάουι και Τόγκο.
Στρατηγική προτεραιότητα 4	Η στήριξη που παρέχει το Ηνωμένο Βασίλειο²⁰ στα συστήματα κοινωνικής προστασίας σε 23 αναπτυσσόμενες χώρες βοήθησε φτωχά και ευάλωτα άτομα να αναπτύξουν παραγωγικότερους και ανθεκτικότερους βιοτικούς πόρους. Βοήθησε επίσης τις κυβερνήσεις να διαμορφώσουν συστήματα αντιμετώπισης κλυδωνισμών, μεταξύ άλλων μέσω προγραμμάτων που παρέχουν τη δυνατότητα μεταφοράς μετρητών σε χώρες όπως η Κένυα και η Αιθιοπία. Στον απόηχο

²⁰ Κατά την υπό εξέταση περίοδο της παρούσας έκθεσης, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

	ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως ξηρασίες και πλημμύρες, τα προγράμματα αυτά βοήθησαν τους ανθρώπους να εξασφαλίσουν επαρκή τροφή, μειώνοντας την πείνα και τον κίνδυνο λιμού.
Στρατηγική προτεραιότητα 5	Στο πλαίσιο του έργου της Ιταλίας με τίτλο «SA.NI — Food Security, Nutrition and Hygiene for Equatorial band's communities in South Sudan» (SA.NI — Επισιτιστική ασφάλεια, διατροφή και υγιεινή για τις κοινότητες της ισημερινής ζώνης του Νότιου Σουδάν) εξασφαλίστηκε η πρόσβαση σε νερό για 1 550 άτομα, η παροχή κατάρτισης με τίτλο «Safe Water Champion» (Προάσπιση του ασφαλούς πόσιμου νερού) σε 450 γυναίκες καθώς και η παροχή προγεννητικών υπηρεσιών σε 5 000 εγκύους και/ή θηλάζουσες γυναίκες.
Στρατηγική προτεραιότητα 6	Η ΕΕ χρηματοδότησε το έργο με τίτλο «Rapid City Profiling Towards Early Recovery in Yemen» (Ταχεία ανάλυση πόλεων για την έγκαιρη ανάκαμψη στην Υεμένη) για τη βελτίωση της στόχευσης και του συντονισμού των επενδύσεων στην ανθρωπιστική βοήθεια, την ανάκαμψη και την ανάπτυξη, καθώς και για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ενδιαφερόμενων φορέων και των πληγέντων πληθυσμών σε επιλεγμένες πόλεις ενόψει της σύγκρουσης.

Κοινός προγραμματισμός

Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τον κοινό προγραμματισμό από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Η προσέγγιση εγκρίθηκε σε 23 χώρες και ξεκίνησε η υλοποίηση. Για την υποστήριξη της διαδικασίας, η ΕΕ έχει καταρτίσει νέες κατευθυντήριες γραμμές και έγγραφα καθοδήγησης σχετικά με τον κοινό προγραμματισμό για τα κράτη που πλήττονται από συγκρούσεις και τα ευάλωτα κράτη, καθώς και για τις πιο προηγμένες αναπτυσσόμενες και μεσαίου εισοδήματος χώρες²¹. Στην Καμπότζη και την Ουγκάντα διοργανώθηκαν επίσης δύο εκδηλώσεις αμοιβαίας μάθησης από ομοτίμους σε παγκόσμιο επίπεδο τον Δεκέμβριο του 2018 και τον Νοέμβριο του 2019, αντίστοιχα. Και στις δύο εκδηλώσεις συμμετείχαν ευρύ φάσμα εκπροσώπων από χώρες εταίρους, η ΕΕ και αντιπρόσωποι από 16 κράτη μέλη, οι οποίοι προσδιόρισαν πρακτικά μέτρα και εργαλεία για την επισημοποίηση κοινών προσεγγίσεων και την αύξηση του αντικτύπου, της φωνής και της προβολής της ΕΕ σε επίπεδο χώρας.

²¹ <https://europa.eu/capacity4dev/joint-programming/highlights?page=1>

Πλαίσιο 1: Κοινός προγραμματισμός της ΕΕ στη Βολιβία

Η Βολιβία ήταν μεταξύ των πρώτων χωρών που ξεκίνησαν τον κοινό προγραμματισμό με την ΕΕ, οκτώ κράτη μέλη και την Ελβετία. Η κοινή ευρωπαϊκή στρατηγική για την περίοδο 2017-2020 συνάδει με την «Πατριωτική ατζέντα» της Βολιβίας για το 2025 και το σχέδιο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης για την περίοδο 2016-2020. Ο κοινός προγραμματισμός προώθησε τη συνεργασία και τον συντονισμό σε διάφορους τομείς εντός της ομάδας ΕΕ+. Όσον αφορά την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια, αποδείχθηκε ότι ο τακτικός διάλογος και οι κοινές δραστηριότητες αποτελούν βασικά κίνητρα για να φέρουν κοντά τους εταίρους της ΕΕ, ώστε να μεταβούν από τον κοινό προγραμματισμό στην κοινή υλοποίηση.

Πλαίσιο 2: Κοινός προγραμματισμός της ΕΕ στη Μαδαγασκάρη

Το 2018 η ΕΕ, η Γερμανία και η Γαλλία ξεκίνησαν τον κοινό προγραμματισμό και ανέπτυξαν μια κοινή ανάλυση. Μετά τις προεδρικές εκλογές του Ιανουαρίου 2019, οι οποίες σηματοδότησαν την πρώτη πολιτική εναλλαγή εξουσίας στη χώρα, η κυβέρνηση της Μαδαγασκάρης κατάρτισε το σχέδιο με τίτλο «*Plan Emergence Madagascar*» για την περίοδο 2019-2023, στο οποίο θα πρέπει να καθοριστεί η στρατηγική για τον κοινό προγραμματισμό που σχεδιάστηκε το 2020. Οι εταίροι της ΕΕ υλοποιούν με ολοένα μεγαλύτερη συχνότητα κοινά προγράμματα και έργα σε διάφορους τομείς. Αυτή η ευρεία συνεργασία έχει βελτιώσει τον συγχρονισμό και τη συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών. Στον τομέα της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας, η νοοτροπία της «στενότερης συνεργασίας» έχει επιταχύνει σαφώς την πρόοδο όσον αφορά την από κοινού υλοποίηση και έχει παράσχει τη δυνατότητα διεξαγωγής δομημένου διαλόγου πολιτικής με την κυβέρνηση στο πλαίσιο των διαφόρων πλατφορμών συντονισμού.

4. ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των θεμάτων της επισιτιστικής και διατροφικής ασφάλειας, η πολυμορφία των έργων, τα διαφορετικά συστήματα και οι δίαυλοι υλοποίησης, οι ειδικοί σκοποί των αναπτυξιακών πολιτικών και οι επιμέρους στατιστικές πρακτικές των κρατών μελών αποτελούν στοιχεία τα οποία δυσχεραίνουν στο σύνολό τους την υποβολή τυποποιημένων συγκεντρωτικών δεικτών που καταδεικνύουν τον επιτόπιο αντίκτυπο. Ωστόσο, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της εντείνουν τις προσπάθειες εναρμόνισης για την υποβολή στοιχείων σύμφωνα με τη Eurostat και τους ΣΒΑ²².

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται ποσοτικοποιημένα αποτελέσματα για ορισμένα επιλεγμένα θέματα, και συγκεκριμένα για τη βοήθεια σε άτομα που πλήττονται από επισιτιστική ανασφάλεια, τη διατροφή, τη βιώσιμη διαχείριση στο πλαίσιο των γεωργικών οικοσυστημάτων και των οικοσυστημάτων βόσκησης, καθώς και για τη στήριξη των μικρών εκμεταλλεύσεων με σκοπό την αύξηση της βιώσιμης παραγωγής και τη βελτίωση της πρόσβασης σε αγορές, εκτάσεις γης και χρηματοδότηση. Ωστόσο, εφιστάται η προσοχή κατά την πραγματοποίηση συγκρίσεων, διότι οι μέθοδοι υπολογισμού ενδέχεται να διαφέρουν

²²Όπως διαμορφώθηκε από την πρωτοβουλία «Παγκόσμιο Συμβόλαιο» και την πρωτοβουλία για την υποβολή εκθέσεων παγκοσμίως των Ηνωμένων Εθνών.

μεταξύ των χωρών, και ο πίνακας δεν παρέχει πλήρη εικόνα των προσπαθειών σε κάθε τομέα, αλλά μόνο τα στοιχεία που έχουν καταγραφεί μέσω των διαθέσιμων εργαλείων.

Πίνακας 4: Αποτελέσματα και αντίκτυπος επιτόπου

Αυστρία	Κατά την περίοδο 2017-2018, 1 327 983 μικροκτηματίες ωφελήθηκαν από μέτρα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν από τον Αυστριακό Οργανισμό Ανάπτυξης και προορίζονταν για την αύξηση της βιώσιμης γεωργικής παραγωγής και/ή τη βελτίωση της πρόσβασης σε εκτάσεις γης και άλλους φυσικούς πόρους, σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και/ή σε αγορές. Από τους μικροκτηματίες αυτούς, οι 399 217 πλήττονταν από επισιτιστική ανασφάλεια.
Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013-2018)	17 787 000 γυναίκες σε αναπαραγωγική ηλικία και παιδιά ηλικίας κάτω των πέντε ετών, εκ των οποίων 1 381 000 πλήττονταν από επισιτιστική ανασφάλεια, επωφελήθηκαν από προγράμματα σχετικά με τη διατροφή (2018). 26 197 000 άτομα που πλήττονταν από επισιτιστική ανασφάλεια έλαβαν βοήθεια από την ΕΕ. καθιερώθηκαν βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης της γης σε 4 152 000 εκτάρια. 6 985 000 μικρές εκμεταλλεύσεις, από τις οποίες 828 000 πλήττονταν από επισιτιστική ανασφάλεια, ωφελήθηκαν από μέτρα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ τα οποία προορίζονταν για την αύξηση της βιώσιμης παραγωγής, της πρόσβασης σε αγορές και/ή της ασφάλειας της γης (2018).
Φινλανδία	Κατά την περίοδο 2015-2017 διμερή και πολυμερή έργα για την κοινωνία των πολιτών παρείχαν στήριξη σε 3 106 000 περίπου γεωργούς, εκ των οποίων το 41 % ήταν γυναίκες, με σκοπό την αύξηση της βιώσιμης παραγωγής τους, της πρόσβασής τους σε αγορές και/ή της ασφάλειας της γης. Η συνεργασία του ιδιωτικού τομέα παρείχε στήριξη σε περισσότερους από 2 200 000 γεωργούς. 120 000 οικογένειες έχουν εξασφαλίσει ασφαλές ιδιοκτησιακό καθεστώς γης — το 64 % των πιστοποιητικών ιδιοκτησιακού καθεστώτος γης αποκτήθηκαν από παντρεμένα ζευγάρια και το 19 % μόνο από γυναίκες. Επιπλέον, 3 245 400 εκτάρια δασικών εκτάσεων τέθηκαν υπό καθεστώς βιώσιμης χρήσης μέσω διμερών επιχειρήσεων της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα.
Γαλλία	Κατά την περίοδο 2016-2018 υποστηρίχθηκαν 9 086 289 οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις από έργα χρηματοδοτούμενα από τον Γαλλικό Οργανισμό Ανάπτυξης (AFD) με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, την προσαρμογή των γεωργικών πρακτικών τους στην κλιματική αλλαγή και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε εκτάσεις γης και σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. 57 621 00 εκτάρια ωφελήθηκαν από προγράμματα για τη διατήρηση, την αποκατάσταση ή τη βιώσιμη διαχείριση της βιοποικιλότητας (2016-2018). Κατά την περίοδο 2017-2019 επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας του Υπουργείου Ευρώπης και Εξωτερικών Υποθέσεων 5,4 εκατομμύρια άτομα που πλήττονταν από επισιτιστική

	ανασφάλεια.
Γερμανία	Το 2018 βελτιώθηκε αποδεδειγμένα η διατροφή 178 600 γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία και 67 400 παιδιών στο πλαίσιο δύο στόχων του παγκόσμιου προγράμματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (BMZ) για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και τη βελτίωση της διατροφής (μέρος της πρωτοβουλίας της Γερμανίας με τίτλο «ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ – Χωρίς πείνα»). Τουλάχιστον 16 000 000 άτομα που πλήττονταν από επισιτιστική ανασφάλεια ωφελήθηκαν από τα μέτρα βελτίωσης της γερμανικής κυβέρνησης για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια ²³ .
Κάτω Χώρες (2019)	22 100 000 υποσιτισμένα άτομα έλαβαν βοήθεια, εκ των οποίων περίπου 15 300 000 ωφελήθηκαν αποδεδειγμένα από τη βελτιωμένη πρόσληψη τροφής· 19 200 000 μικρές οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις έλαβαν στήριξη, εκ των οποίων 6 600 000 αύξησαν την παραγωγικότητα και/ή του εισόδημά τους και 5 600 000 (επίσης) απέκτησαν καλύτερη πρόσβαση σε αγορές· 673 000 εκτάρια καλλιεργήσιμης γης βελτιώθηκαν, εκ των οποίων 612 000 υιοθέτησαν περισσότερο οικολογικά αποδοτικές πρακτικές, ενώ επίσης αυξήθηκε η ανθεκτικότητα 118 000 εκταρίων σε πιέσεις και κλυδωνισμούς· 113 000 γεωργοί εξασφάλισαν ασφαλές ιδιοκτησιακό καθεστώς γης.
Ηνωμένο Βασίλειο	60 300 000 παιδιά ηλικίας κάτω των 5 ετών, γυναίκες (σε αναπαραγωγική ηλικία) και έφηβες ωφελήθηκαν μέσω της υλοποίησης μέτρων σχετικών με τη διατροφή (Απρίλιος 2015 – Μάρτιος 2019). Κατά την περίοδο 2018-2019 το Υπουργείο Διεθνούς Ανάπτυξης είχε 49 υπό εξέλιξη εμπορικά γεωργικά προγράμματα τα οποία ωφέλησαν περισσότερους από 22 εκατομμύρια γεωργούς και διατήρησαν ή δημιούργησαν περισσότερες από 140 000 θέσεις εργασίας.

5. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ

Σύμφωνα με το αίτημα που διατύπωσε το Συμβούλιο το 2018, η παρούσα έκθεση εστιάζει περισσότερο σε δύο συγκεκριμένα θέματα: χειραφέτηση των γυναικών και απασχόληση σε αγροτικές περιοχές.

Χειραφέτηση των γυναικών όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια και τη διατροφή

Αντικατοπτρίζοντας τη δέσμευση της ΕΕ για την υιοθέτηση μιας μετασχηματιστικής προσέγγισης ως προς το φύλο, το μερίδιο των μέτρων για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια που περιλαμβάνουν πτυχή σχετικά με την ισότητα των φύλων αυξήθηκε από 37 % το 2014 σε 57 % το 2018. Τα μέτρα της ΕΕ και των κρατών μελών βελτιώνουν ολοένα και περισσότερο την πρόσβαση των γυναικών σε παραγωγικούς πόρους και ευκαιρίες απασχόλησης, έδωσαν ώθηση σε αλλαγές στη συμπεριφορά, όπως η κοινή διαδικασία λήψης

²³ Ο αριθμός αυτός αφορά μόνο έργα τεχνικής συνεργασίας [που υλοποιούνται από τον Γερμανικό Οργανισμό Διεθνούς Συνεργασίας (GIZ)]. Λόγω αλληλεπικαλύψεων των ομάδων-στόχων, δεν εξετάστηκαν εν προκειμένω δεδομένα σχετικά με τον αντίκτυπο άλλων έργων (χρηματοδοτική συνεργασία, πολυμερή έργα).

αποφάσεων σε αγροτικά νοικοκυριά, και παρείχαν στις γυναίκες πλατφόρμες για να εκφράσουν τα δικαιώματά τους.

Στην Κένυα, τη Μοζαμβίκη, το Μαλάουι και τη Σενεγάλη, το πρόγραμμα LANDac, το οποίο χρηματοδοτείται από τις **Κάτω Χώρες**, στηρίζει την πρόσβαση των γυναικών σε γεωργικές εκτάσεις με τη συμμετοχή τους στη συλλογή δεδομένων και στις συζητήσεις για τη διαχείριση της γης. Στο Μαλάουι, η ΕΕ ενισχύει τα συστήματα διαχείρισης της γης για τους μικροκτηματίες με την κατάρτιση τοπικών υπαλλήλων σχετικά με τα δικαιώματα εγγείου ιδιοκτησίας των γυναικών και μέσω ενός φόρουμ για τα δικαιώματα των γυναικών με σκοπό την ενίσχυση των ηγετικών δεξιοτήτων των γυναικών. Η **Ιταλία** αύξησε τη συμμετοχή των γυναικών στις αξιακές αλυσίδες στη Μοζαμβίκη και ενίσχυσε τις υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας όσον αφορά τη μητρική και παιδική διατροφή στο Αφγανιστάν. Στο Μάλι, η **ΕΕ και η Γερμανία** διευκόλυναν την πρόσβαση των γυναικών σε αρδευόμενες εκτάσεις γης, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτόν την πρόσβασή τους σε διαφοροποιημένα και υγιεινά είδη διατροφής.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της τάσσονται ολοένα και περισσότερο υπέρ της υιοθέτησης μιας μετασχηματιστικής προσέγγισης ως προς το φύλο κατά τη διάρκεια των διαλόγων με τις χώρες εταίρους. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνέβαλαν, για παράδειγμα, στην κοινή ανάλυση ως προς το φύλο ως ένα βήμα προόδου για την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων τομέων στη Μαδαγασκάρη, ενώ ενίσχυσαν επίσης τον συντονισμό μεταξύ των εταίρων της ΕΕ όσον αφορά τη μεταβίβαση μηνυμάτων που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου σχετικά με τη βία κατά των γυναικών στην Κολομβία.

Οι θεματικές συνοπτικές εκθέσεις της ΕΕ για τον καθορισμό μιας προσέγγισης που συνεκτιμά τη διάσταση του φύλου στους τομείς της διαχείρισης της γης, της διατροφής και της ανάπτυξης αξιακών αλυσίδων περιλάμβαναν το θέμα *Closing the gender gap through agri-food value chain development* (Γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων μέσω της ανάπτυξης της αξιακής αλυσίδας γεωργικών τροφίμων), το οποίο συμπληρώνει τη μεθοδολογία της ανάλυσής της όσον αφορά τις αξιακές αλυσίδες για την ανάπτυξη (VCA4D) που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του αντικτύπου μιας αξιακής αλυσίδας στην κοινωνική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων. Στην Καμπότζη, το εργαλείο VCA4D ανέδειξε τη συμμετοχή των γυναικών σε δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας στα ημιεντατικά συστήματα παραγωγής και στα συστήματα παραγωγής μικρών κλωβών, καθώς και την υποεκπροσώπησή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αλιευτικής πολιτικής.

Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του 2018 για μια νέα συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας²⁴, η ΕΕ και οι Αφρικανοί εταίροι της αναπτύσσουν επί του παρόντος σύμφωνα για την απασχόληση και την ανάπτυξη, επικεντρώνοντας τις κοινές τους προσπάθειες στις αξιακές αλυσίδες με τις μεγαλύτερες δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας. Κατά περίπτωση, τα σύμφωνα για την απασχόληση και την ανάπτυξη συνδέονται με άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες, όπως η πρωτοβουλία της G20 για την απασχόληση των νέων σε αγροτικές περιοχές²⁵.

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0643&qid=1596699758483&from=EN>

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/23551/2017-g20-rural-youth-employment-en.pdf>

Τον Ιούλιο του 2019, για παράδειγμα, η ΕΕ μοιράστηκε το σύμφωνό της για την απασχόληση και την ανάπτυξη²⁶ με την κυβέρνηση της Ουγκάντας προκειμένου να ενθαρρύνει τη σύγκλιση με τις βασικές προτεραιότητες της ΕΕ που έχουν προσδιοριστεί με τα κράτη μέλη, τα συνεργαζόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλους παράγοντες, καθώς και μέσω διαλόγων με την κυβέρνηση και τον ιδιωτικό τομέα. Στόχος του συμφώνου για την απασχόληση και την ανάπτυξη είναι η στήριξη αξιακών αλυσίδων στους τομείς της δασοκομίας, της κτηνοτροφίας και της γεωργίας οι οποίες επιτρέπουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την καινοτομία, τη συμμετοχή των γυναικών και των νέων στην παραγωγική διαδικασία, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή, καθώς και τη συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα.

Στις δράσεις που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ για την τόνωση των επενδύσεων και της απασχόλησης περιλαμβάνεται η πρωτοβουλία AgriFI, η οποία προάγει την υλοποίηση επενδύσεων σε μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μέσω μεικτής χρηματοδότησης. Προκειμένου να συμβάλει στην ανάπτυξη γεωργικών αξιακών αλυσίδων, η ΕΕ αξιοποιεί τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι τοπικές, περιφερειακές και παγκόσμιες αγορές και εφαρμόζει τη μεθοδολογία VCA4D για την αξιολόγηση του αντικτύπου των αξιακών αλυσίδων στη δημιουργία θέσεων εργασίας, όπως στη Ζάμπια (αυγά και υδατοκαλλιέργεια), την Ονδούρα (καφές), τη Σιέρα Λεόνε (φοινικέλαιο), την Τανζανία (καφές), τη Γουινέα Μπισάου (μάνγκο και μοσχολέμονο), το Μπουρούντι (μπανάνα) και το Μπενίν (ανανάς)²⁷.

Πλαίσιο 3: Ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε αξιακές αλυσίδες στη Σιέρα Λεόνε

Η Γερμανία στηρίζει το «Πρόγραμμα προώθησης της απασχόλησης III» για την αύξηση των θέσεων εργασίας στις αξιακές αλυσίδες του κακάο, του καφέ, του ρυζιού και των λαχανικών. Το πρόγραμμα αυτό συνεπάγεται τη συνεργασία με πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και με νέους για τη βελτίωση των δεξιοτήτων, με ισχυρά στοιχεία πλαισίωσης και καθοδήγησης για την αύξηση της αυτοαπασχόλησης και της μισθωτής απασχόλησης. Κατά την περίοδο 2016-2019, το πρόγραμμα παρείχε στήριξη σε 1 200 επιχειρήσεις και κατάρτιση σε 36 000 νέους, δημιουργώντας περισσότερες από 9 000 νέες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες αυτοαπασχόλησης. Έως το 2019 είχε ωφελήσει περισσότερα από 250 000 άτομα.

²⁶ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/68138/eu-jobs-and-growth-compact-uganda-supporting-job-creation-and-economic-growth_tk

²⁷ Μελέτες σχετικά με την ανάλυση των αξιακών αλυσίδων, 2016-2020: <https://europa.eu/capacity4dev/value-chain-analysis-for-development-vca4d->

Πλαίσιο 4: Συνεργασία με τις χώρες εταίρους για την ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και την εξασφάλιση ειρήνης, ασφάλειας και ανάπτυξης στο Σαχέλ

Στην περιοχή του Σαχέλ και της Λίμνης Τσαντ, το Ευρωπαϊκό Καταπιστευματικό Ταμείο Έκτακτης Ανάγκης για την Αφρική δημιούργησε περισσότερες από 27 500 θέσεις εργασίας, βοήθησε 129 000 άτομα να αναπτύξουν προσοδοφόρες δραστηριότητες και έδωσε τη δυνατότητα σε 50 000 άτομα να λάβουν επαγγελματική κατάρτιση και/ή να αναπτύξουν δεξιότητες κατά την περίοδο 2018-2019. Η στήριξη της ΕΕ είναι καίριας σημασίας για την αύξηση της οικονομικής συμμετοχής των νέων και, ως εκ τούτου, συμβάλλει στις προσπάθειες σταθεροποίησης που καταβάλλει το Ευρωπαϊκό Καταπιστευματικό Ταμείο Έκτακτης Ανάγκης για την Αφρική στην περιοχή. Περίπου 700 000 νέοι επωφελήθηκαν από πρωτοβουλίες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και πρακτικής άσκησης, την επαγγελματική κατάρτιση και/ή την παροχή στήριξης για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους.

Πλαίσιο 5: Ενίσχυση της βιώσιμης γεωργικής ανάπτυξης, απασχόλησης και επισιτιστικής ασφάλειας στο Μαλάουι

Η ΕΕ και η Γερμανία στηρίζουν το πρόγραμμα «KULIMA — More Income and Employment in Rural Areas of Malawi (MIERA)» (KULIMA — Ενίσχυση του εισοδήματος και της απασχόλησης σε αγροτικές περιοχές του Μαλάουι), το οποίο έχει ως στόχο την αύξηση των ευκαιριών εισοδήματος και απασχόλησης για τους μικροκτηματίες και τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις σε διάφορες αξιακές αλυσίδες (μανιόκα, αραχίδα, σπόροι σόγιας και ηλίανθος). Από το 2017 έχουν λάβει κατάρτιση περισσότεροι από 23 000 μικροκτηματίες στους τομείς της γεωργικής οικονομίας, των γεωργικών επιχειρήσεων και του μάρκετινγκ και έχουν υπογραφεί 300 συμφωνίες μάρκετινγκ και καλλιεργειών με σύμβαση μεταξύ κορυφαίων εταιρειών και οργανώσεων γεωργών. Τα εισοδήματα των γεωργών αυξήθηκαν κατά 20 % και δημιουργήθηκαν 900 θέσεις εργασίας.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη στήριξη των πολιτικών και των προγραμμάτων των χωρών εταίρων. Οι κοινές προσπάθειες έχουν επικεντρωθεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πλέον ευάλωτων ατόμων σε επισιτιστικές κρίσεις, στην αύξηση των υπεύθυνων επενδύσεων σε βιώσιμα επισιτιστικά συστήματα, στη βελτίωση των διατροφικών αποτελεσμάτων, στην τόνωση της καινοτομίας και στη συνεκτίμηση της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών. Οι εμπειρίες που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση και στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) καταδεικνύουν τη σημασία των ακόλουθων στοιχείων:

- 1. Υιοθέτηση ολοκληρωμένης προσέγγισης για την εδραίωση βιώσιμων και χωρίς αποκλεισμούς επισιτιστικών συστημάτων που παρέχουν τη δυνατότητα εξασφάλισης ασφαλών και θρεπτικών τροφίμων και υγιεινών ειδών διατροφής για όλους.** Αυτό σημαίνει, αφενός, εστίαση στα επισιτιστικά συστήματα στο σύνολό τους, από τη βιώσιμη παραγωγή έως την κατανάλωση, τη μεταποίηση, το εμπόριο και το μάρκετινγκ και, αφετέρου, εξισορρόπηση των κλιματικών, υγειονομικών, περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων. Η προσέγγιση αυτή λαμβάνει υπόψη την ισότητα των φύλων, σύμφωνα με το δεύτερο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων. Αναγνωρίζει επίσης τον σημαντικό ρόλο της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια, η οποία προϋποθέτει καλύτερη θαλάσσια διακυβέρνηση η οποία τηρεί τη νομοθεσία σχετικά

με την πρόσβαση σε ιχθυοαποθέματα, γη και υδάτινους πόρους, δίνοντας παράλληλα ιδιαίτερη έμφαση στα οφέλη που προκύπτουν για τους αλιείς μικρής κλίμακας και τους ιχθυοκαλλιεργητές μικρών αλιευτικών εκμεταλλεύσεων.

2. **Στήριξη του Παγκόσμιου Δικτύου για την Καταπολέμηση των Επισιτιστικών Κρίσεων ως καίριου παράγοντα για την ανάπτυξη βιώσιμων επισιτιστικών συστημάτων τροφίμων σε ολόκληρο το εύρος του συσχετισμού μεταξύ της ανθρωπιστικής βοήθειας, της ανάπτυξης και της ειρήνης.** Η στήριξη αυτή από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνεπάγεται κοινή ανάλυση, στρατηγικές επενδύσεις και συντονισμένες απαντήσεις σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να εξακολουθήσουν να αντιμετωπίζουν τόσο τις άμεσες ανάγκες όσο και τους υποκείμενους παράγοντες σε κοινωνικοοικονομικά, περιβαλλοντικά θέματα και θέματα ειρήνης, με στόχο την πρόληψη επαναλαμβανόμενων επισιτιστικών κρίσεων.
3. **Προτεραιότητα στην υιοθέτηση πολυμερούς προσέγγισης ως προς την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και τη βιώσιμη γεωργία, ώστε να σημειωθεί ταχύτερη πρόοδος όσον αφορά το θεματολόγιο του 2030.** Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει κυρίως μηχανισμούς διακυβέρνησης σε παγκόσμιο, περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Η στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει την ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων με το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών (μεταξύ άλλων με τις υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών που εδρεύουν στη Ρώμη και την επιτροπή για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια), τους ερευνητικούς οργανισμούς, τις πολυμερείς πλατφόρμες σε παγκόσμιο επίπεδο, τον ιδιωτικό τομέα και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με στόχο την ανάπτυξη και την εφαρμογή κανόνων σε παγκόσμιο επίπεδο.
4. **Ενίσχυση των συστημάτων γεωργικής έρευνας και καινοτομίας σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο για την προώθηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.** Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συνεχίσουν να στηρίζουν την αρχιτεκτονική της θεσμικής διακυβέρνησης και τις ικανότητες των περιφερειακών και εθνικών οργανισμών γεωργικής έρευνας, ενώ θα πρέπει επίσης να δώσουν ώθηση στη βιώσιμη καινοτομία μέσω πολυμερών εταιρικών σχέσεων, όπως η πρωτοβουλία DeSIRA.
5. **Αύξηση των υπεύθυνων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στη βιώσιμη γεωργία, τη βιώσιμη αλιεία και τις βιώσιμες γεωργικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής βοήθειας με τη χρήση συνδυασμού μέσων για τη στήριξη των μικρών γεωργικών και αλιευτικών εκμεταλλεύσεων και των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.** Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να διατηρήσουν τον οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο ως βασική προτεραιότητα στο πλαίσιο της στήριξης των ιδιωτικών επενδύσεων σε γεωργικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων με την υλοποίηση περαιτέρω επενδύσεων σε βιώσιμες και χωρίς αποκλεισμούς αξιακές αλυσίδες που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου.
6. **Στήριξη του μάρκετινγκ σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και επιτάχυνση του διαπεριφερειακού και ενδοπεριφερειακού εμπορίου.** Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συνεχίσουν να στηρίζουν συμφωνίες, όπως η συμφωνία για την Αφρικανική Ηπειρωτική Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών, οι οποίες προάγουν την περιφερειακή ολοκλήρωση και μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία νέων αγορών και νέων αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και στη μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές τροφίμων.

7. Προώθηση της εξαρτώμενης από τις κλιματικές συνθήκες γεωργίας, συμπεριλαμβανομένης της αγροοικολογίας, αναγνωρίζοντας τη σημασία της βιώσιμης γεωργίας στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στον μετριασμό της, όπως προβλέπεται στις κοινές εργασίες για τη γεωργία της Κορονίβια²⁸ και επισημαίνεται σε άλλες σχετικές δεσμεύσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να υλοποιήσουν τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές τους.
8. Αντιμετώπιση του υποσιτισμού σε όλες τις μορφές του, με τη συνέχιση παράλληλα της εστίασης στις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να αξιολογεί και να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τον αντίκτυπο της στη μείωση της καθυστέρησης ανάπτυξης, αντιμετωπίζοντας παράλληλα όλες τις μορφές υποσιτισμού που πλήττουν τα ευάλωτα άτομα. Τα προγράμματα διατροφής θα πρέπει να συμβάλλουν επίσης στον βιώσιμο μετασχηματισμό των επισιτιστικών συστημάτων.

Οι παρατηρήσεις αυτές είναι επίσης σημαντικές για τις προπαρασκευαστικές εργασίες ενόψει της συνόδου κορυφής για τη διατροφή και της διάσκεψης κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τα επισιτιστικά συστήματα που θα πραγματοποιηθούν το 2021.

Νόσος COVID-19 και επισιτιστική ασφάλεια

Η πανδημία COVID-19 βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη κατά το στάδιο ολοκλήρωσης της παρούσας έκθεσης. Οι πλήρεις επιπτώσεις της νόσου COVID-19, καθώς και της κοινωνικοοικονομικής κρίσης που πυροδότησε, στην επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια παραμένουν σε μεγάλο βαθμό άγνωστες όσον αφορά τη σοβαρότητα των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και των δευτερογενών επιπτώσεων στους βιοτικούς πόρους των αγροτικών περιοχών. Από τις πρώτες ενδείξεις προκύπτει ότι οι επιπτώσεις θα μπορούσαν να είναι σημαντικές, με την απώλεια του εισοδήματος πολλών εκατομμυρίων ανθρώπων και την ταυτόχρονη αύξηση ενδεχομένως των τιμών τοπικών και εισαγόμενων τροφίμων λόγω περιορισμών στην εφοδιαστική και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στις εξαγωγές (π.χ. για το ρύζι).

Επιπλέον, ήταν σαφής ο κίνδυνος σοβαρής επιδείνωσης των σημερινών επισιτιστικών κρίσεων από τα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης στον τομέα της υγείας, δεδομένου ότι η γεωργική παραγωγή σε ορισμένες περιοχές θα μπορούσε να επηρεαστεί από τις δυσκολίες που βιώνουν οι γεωργοί όσον αφορά την πρόσβαση σε εισροές, ενώ βρίσκονται επίσης αντιμέτωποι και με άλλες προκλήσεις (όπως ακραίες καιρικές συνθήκες, παράσιτα και νόσοι, π.χ. ακρίδες της ερήμου). Οι χώρες που πλήττονται από πολλαπλές κρίσεις διατρέχουν υψηλό κίνδυνο επισιτιστικής ανασφάλειας.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της προσαρμόζουν τα χαρτοφυλάκια συνεργασίας τους για να ανταποκριθούν σε αυτές τις προκλήσεις. Πάνω απ' όλα, η πανδημία COVID-19 ανέδειξε την ανάγκη να ενισχυθεί η προσέγγιση «Μία υγεία» και να αντιμετωπιστούν τα βαθύτερα αίτια στα οποία οφείλεται η αύξηση των νόσων λόγω των αλληλεπιδράσεων μεταξύ ζώων και ανθρώπων, όπως η απώλεια της βιοποικιλότητας, η χρησιμοποίηση μη βιώσιμων γεωργικών πρακτικών και η εμπορική προώθηση και πώληση ειδών διατροφής υπό μη ασφαλείς συνθήκες.

²⁸ Απόφαση 4/CP.23.